

SPÆNDENDE SERIER

Nationalmuseet har en glimrende, lille biograf, der anvendes til diskussioner, til teaterarrangementer, til oplysende filmkørsler, og ind imellem til små festivaler med fjerne, eksotiske film, som aldrig ville få en chance i de øvrige danske biografier. I slutningen januar præsenterede museet koeanske nybølgefilm, og i slutningen af marts og en uge ind i april var der mongolske film på programmet.

Koreanske film

Korea, der var koloniseret af Japan i årene 1910-45, begyndte så småt at producere film i 20'erne, men japanernes censur- og forbudslove fik mange instruktører til at flygte til Shanghai i Kina.

Fra 1938-54 skete der næsten intet indenfor Koreas filmproduktion, men da krigen var ovre, fejrede man befrielsen ved for tredje gang at indspille alle koreanernes yndlingsfilm, *Historien om Ch'unghyang*, der tidligere var lavet af Yun Paengnam i 1923 som Koreas første spillefilm – og i 1935 af Yi Myongu som Koreas første lydspillefilm.

I slutningen af 50'erne begyndte koreanske film at dukke op ved asiatiske og europæiske filmfestivaler, men da militæret styrede regulerede filmproduktionen meget stramt, skulle der gå mange år, før de koreanske film blev interessante og engagerede.

I slutningen af 70'erne voksede folkets utilfredshed med regimet, og i oktober '79 blev præsident Pak myrdet; i maj '80 demonstrerede studenterne med støtte fra befolkningen, hæren blev sat ind mod urolighederne, og flere hundrede mennesker omkom. Først i '93 blev det første demokratiske valg afholdt i Sydkorea. På trods af disse vanskelige forhold spirede en ny bølge frem indenfor koreansk filmproduktion, og således er nu en del af Koreas samlede produktion, der er på 90 film årligt, af interesse for de internationale filmfestivaler.

I '93 så jeg i Torinos Ungdomsfilmfestival Pak Hysongs debutfilm, *Den første kærlighed*, og blev begejstret. Instruktøren brugte en hel utraditionel fortællestil og blandede tegneserieeffekter ind i filmen, så ikke bare tilskuerne men også den

unge, forelskede heltinde tydeligt blev gjort opmærksom på, at dette bare var film.

I september '95 kunne vi i Danmark se *Hvorfor drog Bidhi-Dharma mod øst?* af Ba Yong-Kyu. Det var en stor oplevelse at følge den lille buddhistiske drengs kamp for at forstå naturens balance mellem liv og død ude i de øde bjerge, hvor han er tilknyttet et Zen-kloster med kun een eneste munk som læremester.

På Nationalmuseet præsenteredes en vovet ægteskabskomedie, *Historien om et ægteskab* af debutanten Kim Ui-Seok. Hvad der i starten lignede en halvpornografisk film viste sig at være en seriøs skildring af forholdet mellem mand og kvinde i det moderne Seoul. Filmen er en af de største succes'er i Korea i nyere tid, og den har skabt en hel ny genre: Sex-krigs-komedien. Mange koreanske tilskuere, der havde taget deres børn med til forestillingen, flygtede midtvejs i filmen.

Museet viste desuden to film af Koreas gamle mesterinstruktør, Im Kwon-Taek, der har været igang siden '62 og har været så flittig, at hans produktion af spillefilm nærmer sig de hundrede. Inspireret af Kinas nye instruktører begyndte Im Kwon-Taek i 80'erne at lave troværdige og realistiske dramaer som fx *Flammernes datter* (83): En redaktør af et moderne magasin opdager, at hans mor, som han ikke har set i årevis, er en magtfuld shaman, og at han selv har arvet hendes magiske evner. I sin søgen efter moderen rejser han ud til sin fødeø, men dette giver ham alvorlige problemer med sin kone, der er nyomvendt kristen. Da deres lille søn bliver syg, nægter hun at tro på, at denne sygdom kan have noget med de nedarvede kræfter at gøre, og familien går i opløsning.

Denne film gjorde mig nysgerrig efter at vide mere om Koreas kultur og traditionelle religion og efter at se mere fra Im Kwon-Taeks hånd. Og hans næste film, *Sopyonje* (93), var endnu mere fascinerende. Den beretter om en speciel slags folksang 'Pansori', som med sine gutturale og skrigende lyde aldrig vil kunne blive populær hos os. 'Pansori' har øjensynligt været af stor kulturel betydning i det traditionelle

Korea, men er i dag praktisk taget forsvundet. Filmen beretter om en kunstner, der drager rundt i landet med sine to elever og optræder med pansori-sang. Mange år senere forsøger drengen – nu en mand – at finde sin 'søster', og gennem talrige flashbacks præsenteres vi for et bevægende drama.

Vejen til Buddha af Jang Sun Woo er tilsyneladende en historie om en ung dreng, der rejser gennem landet for at finde sin forsvundne mor. Han møder undervejs mange forskellige slags mennesker, der tilbyder ham venskab og kærlighed, men han forlader dem alle for at søge videre. Originaltitlen *Hwaomkyung* antyder imidlertid, at historien er en opdateret version af Sutras historie fra Avatamsaka Sutra, et buddhistisk skrift fra det 5. årh. f. Kr. Ved at rejse gennem mange år udvikler drengen sig åndeligt, så han til sidst kan opnå adgang til Nirvana.

Kun een af de præsenterede film havde et politisk indhold, nemlig Park Kwang Sus *Til den stjerneklare ø* (93). Under Koreakrigen led mange under landets deling og ønskede en genforening. Handlingen udspilles på en lille ø nær 28. breddegrad, som markerer adskillelsen af de to lande. Militæret vælger at prøve indbyggernes loyalitet overfor Sydkoreas regering og spiller dem et dødeligt puds. Handlingen udspilles via flashbacks: En tidligere beboer er kommet hjem på besøg, og glimtvis skabes i hans erindring et uhyggeligt billede af en meningsløs tragedie. Fra filmens start ved man, at noget forfærdeligt er sket tidligere, og i løbet af fortællingen spidser situationen til – og på trods af at vi ved, at tragedien kommer, giver det alligevel een et veritabelt chok, når det sker til sidst. En mesterlig instruktør, der kan bruge sit materiale meget fornemt – ham ville vi godt se mere til, mon ikke Filmmuseet kunne overtales til at følge op?

Mongolske film

Det var ikke mange danskere, der opdagede, at Nationalmuseet spillede mongolske film i marts-april lige op til lukningen af den store udstilling om mongolernes verden. De seks film blev kun vist een gang hver, og pressen blev ikke informere-

ret om kørslerne. Det er virkelige ærgerligt at gå glip af så spændende film, for det er 'now-or-never!', idet flere af filmene var så slidte, at de konstant knækkede – en enkelt kunne end ikke køres til ende.

De fleste af filmene var fra de senere år – efter uafhængigheden fra Sovjetunionen og lavet af unge, selvstændige instruktører. Men Ilya Traubergs *Son of Mongolia* (36) var også med som Mongoliets første film.

Da Mongoliet på det nærmeste var koloniseret af Sovjetunionen op til kommunismens fald i '90, er regionens filmproduktion i høj grad præget af russiske temaer, russiske forbud og russiske filmuddannelser. I '45 lavede en russer Mongoliets første historiske film, *Knights of the Steppe*, med manuskript af den mongolske forfatter Rinchin. På det tidspunkt dominerede Stalin enhver form for kultur i hele sit store rige, så man kan undre sig over, at denne film, der hylder de stærke mongolske krigere, som i 1600-tallet kæmpede til døden for frihed og uafhængighed, kunne slippe gennem censuren.

I 1600-tallet splittedes det mongolske rige op i flere dele og kom til at stå under manchuernes styre; religiøst forblev een del af landet ledet af traditionel Shamanisme og en anden del af Tibetansk Buddhismisme. Adskillige af Mongoliets historiske film fortæller om disse sørgelige tider med klanfejder, levende Buddhaer og kinesiske invasionstropper. Og hvis man ikke er inde i Mongoliets historie, kan man godt føle sig i vildrede med disse film. Man kan komme til at kede sig – uanset hvor flot filmen så end er – hvilket jeg også gjorde under Zerendors og Sharavdorsh' 2 1/2 time lange *A Saint in a Turbulent Age* (92).

Mongoliets største instruktør hedder D. Baljinnyam, og han har bl.a. lavet *Queen Mandukhai* (89) og *By the Power of the Eternal Sky* (92), der begge hører til i den historiske genre. Der var desværre ingen af Baljinnyams film med i Nationalmuseets serie. Til gengæld var den russiske periode repræsenteret ved R. Dorshpalams film *Mirage above the Gobi-dessert* (80). Denne fortæller om en ung nyuddannet lærer, der ansættes som skoleinspektør langt ude i Gobi-ørkenen. Han får tildelt en filthytte og et kontor og bruger så den lange sommer til at prøve at lære miljøet at kende. Vi der alt

dette mærkelige med hans øjne og følger spændt hans første forsøg på at erobre den eneste smukke, unge kvinde i byen. Instruktøren tager sig god tid til og bruger megen humor på skildringen af dette kultursammenstød.

Tre af filmene repræsenterede Mongoliets nye bølge fra '91. Og to af disse havde et barn i hovedrollen. Den ene, *Shackles*, af N. Uranchimeg er stilistisk beslægtet med italiensk neorealisme og foregår blandt hjemløse drenge i en storby. En 10-11 års dreng løber hjemmefra, da hans mor har giftet sig med en ny mand. Drengen lever af at hjælpe en professionel tyvebande med at

bryde ind i højhuslejligheder. Da han træffer en ældre lama, får han et andet syn på tilværelsen og prøver at leve et bedre liv i pagt med Buddhismen, men tyvebanden vil ikke acceptere hans frigørelsesforsøg. Det var en stærk oplevelse at se denne film, der vel er for voldelig, til at nogen tør købe den?

Nationalmuseets lille præsentation har givet smag for mere, for det er tydeligt at se, at de har noget på hjerte og kunstnere, der evner at vise os deres betagende, smukke stepper, så vi lever med i deres verden.

Karen Hammer

Herover: Fra 'Historien om et ægteskab'. Herunder: Fra den koreanske film 'Vejen til Buddha', der er en opdateret version af af Sutras historie fra Avatamsaka Sutra, et buddhistisk skrift fra det 5. årh. f.Kr.

